

Aan de formateur
d.t.k.v. de griffie
Coolsingel 40
3011 AD ROTTERDAM

datum **ons kenmerk**
16 april 2026 RR/26.18/SK/JW/CL

pagina **betreft**
1 van 3 Brief aan de formateur

Geachte formateur,

Nog steeds stemt een meerderheid van de stemgerechtigde Rotterdammers niet voor de eigen gemeenteraad. Uit onderzoek weten we dat Rotterdammers onder andere niet komen stemmen, omdat de voortgang en resultaten van het college voor hen niet zichtbaar zijn in hun leven. Dit vraagt om beleid dat balanceert tussen realisme en ambitie. De rekenkamer ziet nog teveel beloftes en ambities die niet worden gekoppeld aan voldoende geld of mensen om deze waar te maken. Uiteindelijk ondergraaft dit het vertrouwen in de overheid, die toch al onder druk staat.

De Rekenkamer Rotterdam heeft als wettelijke taak de gemeenteraad te ondersteunen bij haar controlerende en kaderstellende rol. Vanuit deze taak kijken we kritisch of beleid leidt tot de beoogde resultaten en of publieke middelen doelmatig worden besteed. In het kader van de lopende coalitievorming wil de rekenkamer graag uw aandacht vestigen op enkele onderwerpen die wij van belang achten voor het coalitieakkoord voor Rotterdam. De uitgangspunten daarbij zijn dat het college niet alleen inzicht geeft in de keuzes en afwegingen die het maakt, maar ook haalbare en concrete beloftes doet. Wij hopen zo een bijdrage te leveren aan een uitvoerbaar en transparant akkoord.

De rekenkamer wil hiertoe zes onderwerpen bij u onder de aandacht brengen:

1. Reële ambities met een passend financieel kader
2. Meer aandacht voor evaluaties
3. Koppel gewenste lange termijneffecten aan beleid
4. Beter inzicht in financiën voor de raad
5. Uitvoering eerder betrekken in beleidvorming
6. Meer aandacht voor de algemene beginselen van behoorlijk bestuur

1. Zet in op reële ambities met een passend financieel kader

De rekenkamer hecht belang aan het formuleren van reële ambities. Van reële ambities is sprake als de gemeente daadwerkelijk invloed heeft op het gewenste resultaat en het financieel kader past bij de benodigde inspanningen. Ook dient het college rekening te houden met te voorziene externe factoren.

De gemeente Rotterdam heeft in de afgelopen jaren een traditie opgebouwd met het instrument 'Collegetargets'. Deze targets zijn behulpzaam bij het richting geven van beleid en in beeld brengen van gewenste resultaten van het nieuwe college. Echter, uit meer dan 25 jaar rekenkameronderzoek naar collegetargets blijkt dat het college structureel minder dan de helft van de targets haalt. Daarnaast zien we ook targets voor zaken waar de gemeente geen verantwoordelijkheid heeft. Mocht het nieuwe college weer besluiten tot targets, dan voorzien wij die weer graag van een oordeel.

2. Leren kan niet zonder terugkijken: meer aandacht voor evaluaties

Deze constatering past binnen een breder aandachtspunt. In verschillende onderzoeken concludeerde de rekenkamer dat binnen de organisatie nog weinig aandacht is voor gestructureerd leren en evalueren. Op dit moment ontbreekt bijvoorbeeld een evaluatieagenda en evaluatiekader. Hierdoor is nog te weinig aandacht voor de vraag of beleid daadwerkelijk werkt of dat het eventueel anders of goedkoper kan. Raadsleden en Rotterdammers hebben nog te weinig zicht op de resultaten van de gemeente. Evaluaties zijn een goede bron om van te leren. Evaluaties helpen om de lerende organisatie te worden die de gemeente wil zijn.

De rekenkamer pleit er daarom voor dat het college duidelijkheid geeft over de verwachte effecten van het beleid, over hoe effecten gemonitord gaan worden en hoe de raad hierover wordt geïnformeerd. De jaarstukken zouden een logische plek zijn voor een overzicht van uit te voeren evaluaties en kunnen helpen om de voorgenomen evaluaties van de begrotingshoofdstukken (vanuit artikel 213a gemeentewet) goed uit te voeren.

3. Koppel gewenste lange termijneffecten aan het beleid

Het college stelt via het collegeakkoord nieuwe prioriteiten vast en werkt deze vaak uit in collegetargets. De rekenkamer ziet de neiging om te focussen op resultaten in de komende collegeperiode. Tegelijkertijd blijkt uit rekenkameronderzoek naar collegetargets dat de inspanningen in een periode van vier jaar lang niet altijd genoeg zijn om vooruitgang te boeken bij complexe problemen. Ook zien we beleidsvelden, zoals verkeersveiligheid, waarin targets de doelen voor het hele beleidsterrein verdringen. Hierdoor raken kwetsbare groepen, zoals fietsers, ongewild uit beeld. De rekenkamer pleit daarom voor aandacht voor lange termijneffecten in de stad bij het formuleren van ambities door het college. Dit kan onder andere door beleid duidelijker te koppelen aan de Brede Welvaartmonitor "Staat van de Stad" die Rotterdam al heeft. Deze lange termijnfocus leidt bovendien tot rust en duidelijkheid in de ambtelijke organisatie.

4. Investeer in meer inzicht in begroting en verantwoording voor raadsleden

Het budgetrecht is het klassieke recht van de gemeenteraad. De rekenkamer is in 2025 gestart met een programma om de raad te ondersteunen in het verwerken van financiële informatie uit de P&C-cyclus. Eén van de bevindingen is dat de begroting scherper kan toelichten welke concrete actie het college gaat uitvoeren en wat dat extra kost. Verder ziet de rekenkamer mogelijkheden de toegankelijkheid van de begroting te verbeteren door:

- een uniforme presentatie van informatie bij alle programma's;
- het verbinden van doelen, prestatie-indicatoren, acties en financiën;
- het zoveel mogelijk op één plaats weergeven van samenhangende informatie;
- meer inzicht wat er het komende jaar concreet (extra) wordt gedaan.

De verantwoording hoort een spiegel van de begroting te zijn. Het duidelijker presenteren van behaalde resultaten in het afgelopen jaar helpt raadsleden en Rotterdammers meer inzicht te krijgen in de prestaties van de gemeente. Uiteindelijk komt dit het vertrouwen in de overheid ten goede.

5. Uitvoering eerder betrekken in het opstellen van beleid

Onduidelijke doelen en beloftes zonder geld en mensen leiden uiteindelijk tot problemen in de uitvoering. Illustratief is ons rapport naar groene buitenruimte. Daarom pleit de rekenkamer ervoor om bij beleidswijzigingen vooraf de haalbaarheid te laten toetsen door de organisaties en medewerkers die het beleid moeten gaan uitvoeren. Het hierbij actief betrekken van Rotterdammers kan enorm helpen. Een goed voorbeeld hiervan zagen wij in ons recente onderzoek naar toegankelijkheid, waar de gemeente de inwoners nadrukkelijk betreft. De komende jaren zal de rekenkamer de resultaten van de uitvoering en wat Rotterdammers in de praktijk merken van het werk van de gemeente nadrukkelijk een plek geven in ons onderzoek.

6. Vergeet de algemene beginselen van behoorlijk bestuur niet

Rechtmatigheid is een belangrijk criterium voor het oordeel van de rekenkamer. Wij steunen de Ombudsvrouw en de Kinderombudsman in hun oproep om meer aandacht te geven aan de algemene beginselen van behoorlijk bestuur in het werk van de gemeente. De rekenkamer wil dit bevorderen door samen met de Ombudsman onderzoek te doen naar schulden en armoede. Daarnaast zal de rekenkamer algemene beginselen van behoorlijk bestuur nadrukkelijker in haar toetsingscriteria opnemen.

Ik hoop u dat met deze inzichten geholpen bent bij het vormgeven van het nieuwe collegeprogramma. Ik licht deze brief graag toe in een gesprek.

Met vriendelijke groet,

Prof. dr. S.J. (Sjoerd) Keulen
directeur